

2. IPv6-protokolla

- enemmän osoitteita
 - 16 tavua osoitteelle=> osoitteita paljon!
- virtaviivaistettu
 - nopeampi käsittely reitittimissä => tehokkaampi
- uusia piirteitä
 - erilaisten sovellusten tarpeet huomioon
 - turvauspiirteet

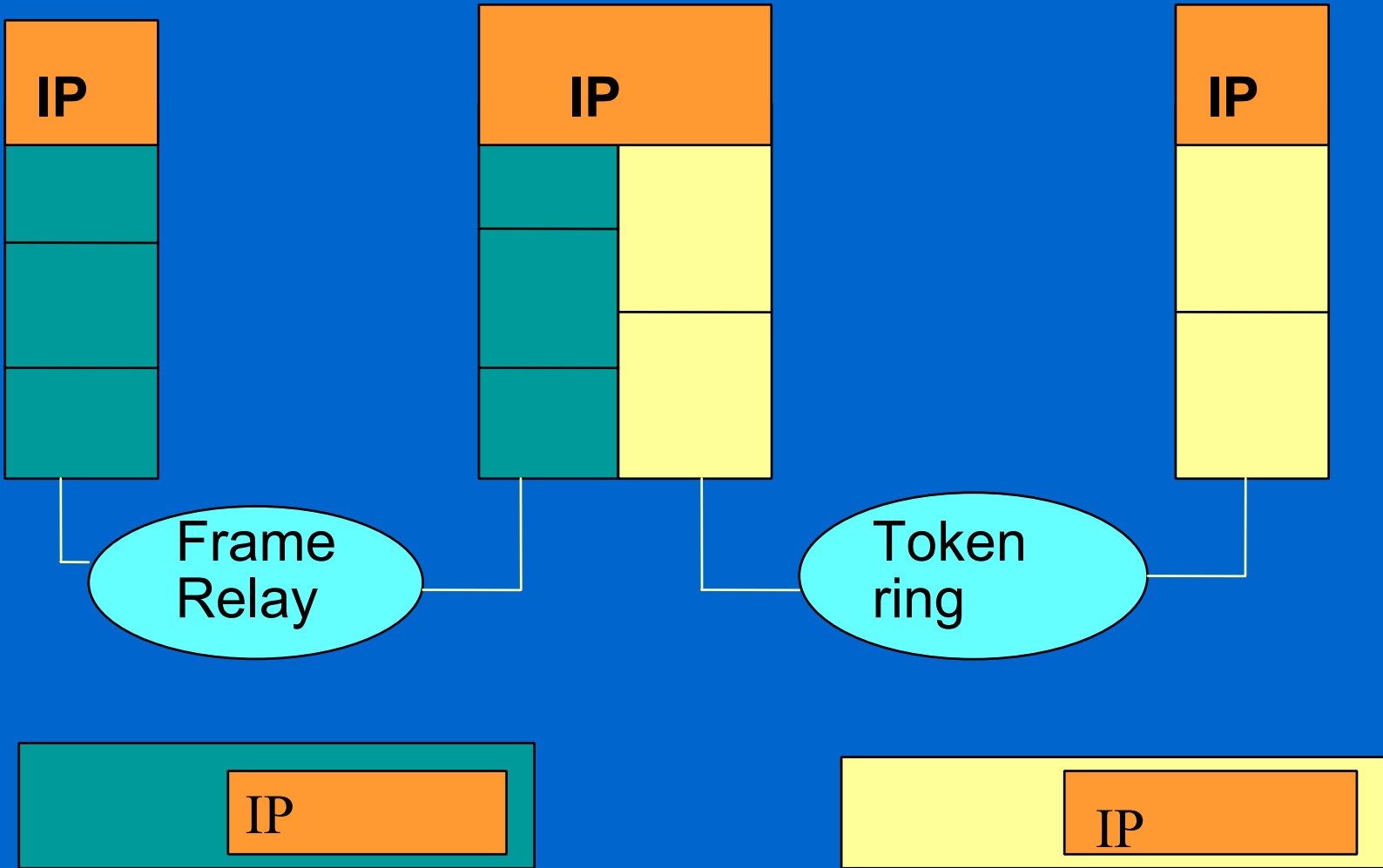
Internet

- Yhdistää hyvin erilaiset verkot yhteentoimivaksi kokonaisuudeksi
 - kaikkien käytettävä samaa **IP-protokollaa**
 - kaikkien käytettävä samaa **IP-osoitustapaa**
- verkkojen tarvitsee osata vain kuljettaa dataa lähettäjältä vastaanottajalle
 - samantekevää kuinka sen tekee
 - verkko=> 'linkkiyhteys' tai tunneli

host

router

host

Internetin verkkokerros

- Internet
 - on kokoelma ‘itsenäisiä’ aliverkkoja eli autonomisia järjestelmiä (AS, Autonomous Subsystem)
 - joita yhdistävät runkolinjat
- IP-protokolla
 - verkkotason protokolla, joka pitää Internetin koossa
 - tavoite: **kuljettaa paketti (datagram) lähteestä kohteeseen yli kaikkien tarpeellisten verkkojen**

IP-osoitteet

- jokaisella verkon isäntäkoneella ja reitittimellä on oma yksikäsitteinen osoite muotoa
 - verkon numero
 - isäntäkoneen numero
- IPv4:n osoite on 32-bittinen
 - luokallinen reititys (A-, B- ja C-luokan osoitteet)
 - **CIDR** (Classless Interdomain Routing)
 - verkko-osan pituus vaihtelee : a.b.c.d/'pituus bitteinä'
 - **200.23.16.0/20**

IP-osoitteiden luokkamuodot

IP-osoitteiden luokkajako

- A-luokka: 126 verkkoa, 16 miljoonaa konetta/verkko
- B-luokka: 16382 verkkoa, 65528 konetta/verkko
- C-luokka:noin 2 miljoonaa verkkoa, kussakin korkeintaan 254 konetta
- D-luokka: monilähetysosoite
- E-luokka: varattu tulevaan käyttöön

- Luokkajako osoittautui epäonnistuneeksi:
 - C-luokassa koneita liian vähän => useita eri verkkoja
 - B-luokassa koneita liian paljon => hukkakäyttöä, B-osoitteet olivat loppua
 - => CIDR: tehokkaampi osoiteavaruuden hyödyntäminen
 - => NAT: osoitteiden yhteiskäyttö

IPv6

Ratkaise IP:n osoiteongelman + virtaviivaistaa IP:tä

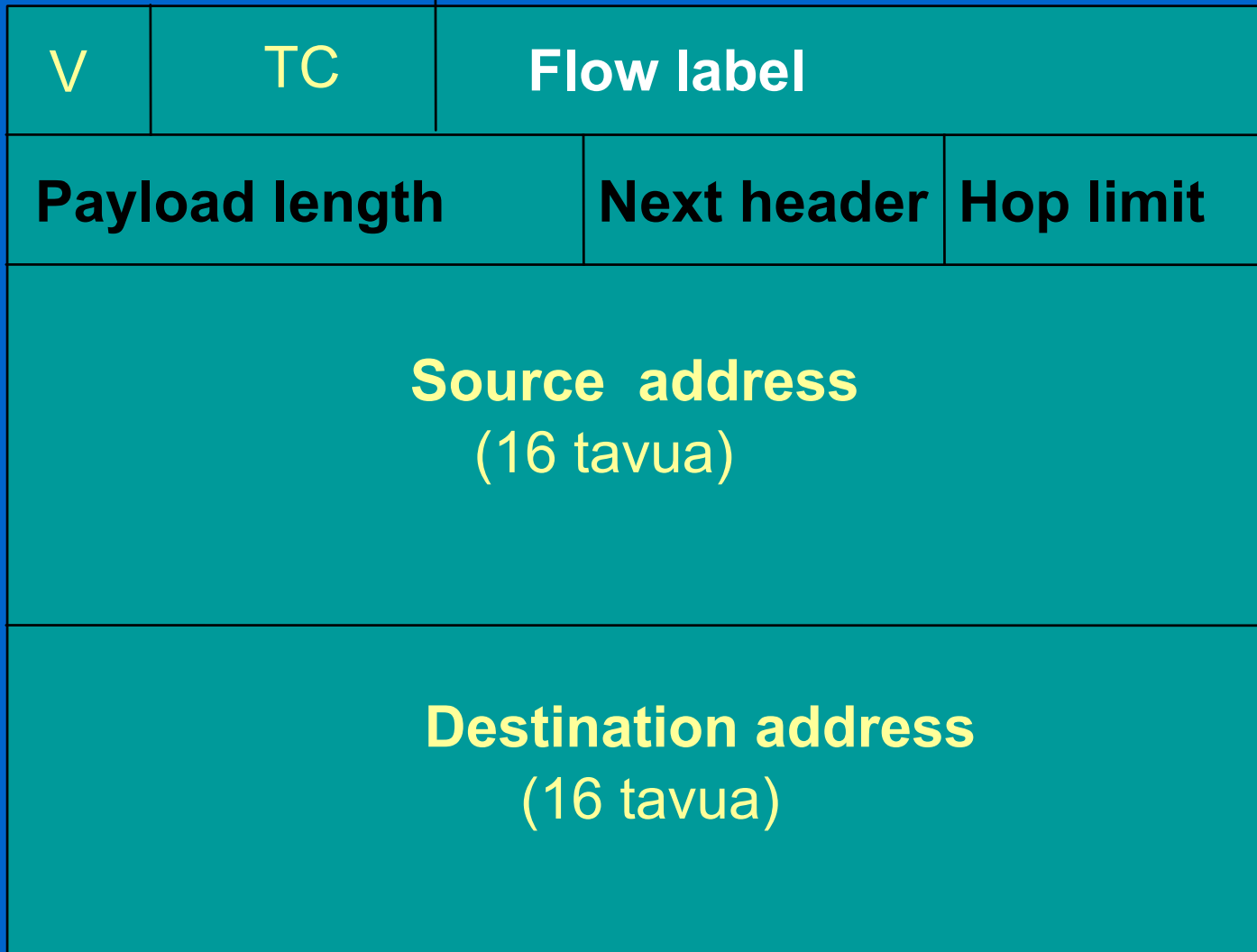
- tavoitteita:
 - biljoonia osoitteita
 - pienempiä reititystauluja
 - yksinkertaisempia protokollia
 - turvallisuutta
 - mukaan palvelutyypit: (tosiaikainen), monilähetys
 - liikkuvien koneiden osoitteet
 - jatkokehitys ja nykyisten protokollien toimivuus

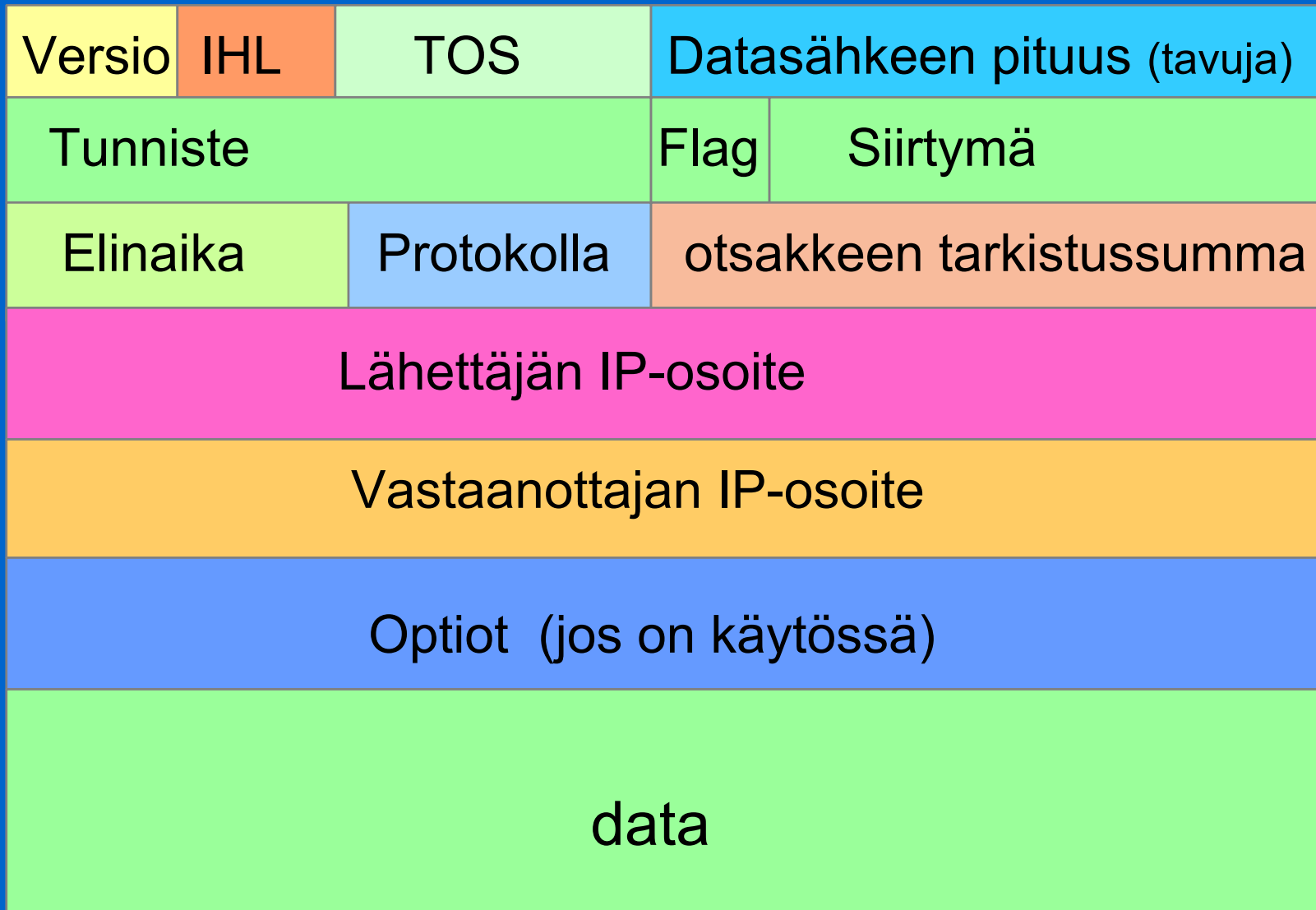
IPv6

- 16 tavun osoitteet (= 128 bittiä)
 - => 'rajaton' määrä osoitteita
- yksinkertaisempi otsake-kenttä
 - kiinteä kehys, jossa vain 7 kenttää
- valinnaisten piirteiden käsittely
 - monet ennen pakolliset nyt valinnaisia
 - opitioiden uusi esitystapa => nopeampi käsittely
- turvaus
 - todentaminen
 - yksityisyys

- palvelutyyppejä otettu paremmin huomioon
 - multimedia
- yhteensopiva Internetin protokollien kanssa
 - osoitteiden koko
 - ei ole yhteensopiva IPv4:n kanssa

IPv6-otsake

IPv4 - datasähke

Otsakekentät

- **Versio (version)**
 - aina 6 IPv6:lle ja 4 Ipv4:lle
- **Liikenneluokka (traffic class) (tai prioriteetti (priority))**
 - 0-7 ruuhkatilanteessa voi hidastaa
 - 8-15 tosiaikapaketteja (video/audio)
 - isompi numero, tärkeämpi paketti
- **vuonimiö (flow label)**
 - pseudoyhteys, jolla tietyt ominaisuudet ja vaatimukset (esim. viive, viipeen vaihtelu jne)
 - vuot muodostetaan etukäteen ja niille annetaan tunnus: lähdeosoite ja vuonumero

-
-
- **kuorman pituus (payload length)**
 - paketin koko (ilman otsaketta)
- **seurava otsake (next header)**
 - otsikon laajentaminen
 - 6 otsikon laajennusosaa
 - viimeisessä kertoo kuljetusprotokollan (TCP, UDP)
- **hyppyraja (hop limit)**
 - hyppylaskuri, vähenee joka hypyllä
- **source address, destination address**
 - 16 tavun osoitteita

IPv6: osoiteavaruus

- jaettu osiin
 - osa IPv4-osoitteille
- palveluntuottajapohjainen osa
 - Internet-palvelujen tuottajille oma osuus osoitteista
 - noin 16 miljoonaa tuottajaa
- maantieteellinen osa
 - vastaa nykyistä Internetiä

-
-
- Monilähetysosoitteet (multicast)
 - lippukentän bitti: pysyvä vai tilapäinen ryhmä
 - scope-kenttä rajoittaa monilähetyksen
 - linkkiin
 - solmuun
 - yritykseen
 - planeettaan
- anycast
 - osoitteena ryhmä,
 - riittää lähettää jollekin ryhmän jäsenelle

Osoitteen esitysmuoto

kahdeksan neljän heksaluvun ryhmää:

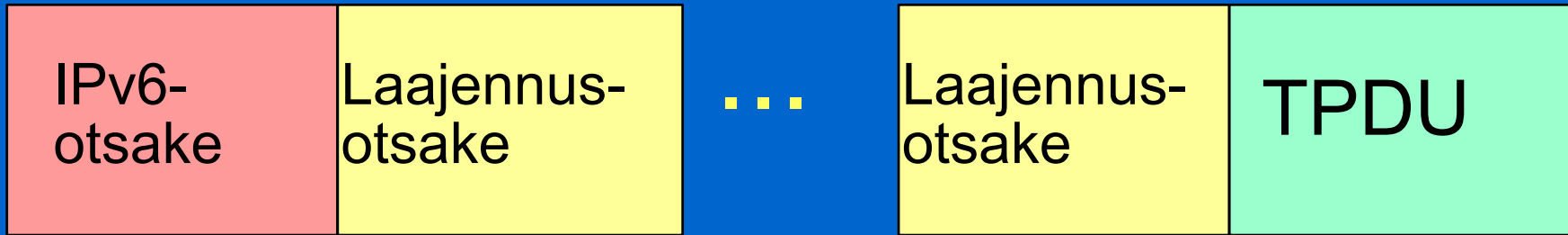
- 8000:0000:0000:0000:0123:4567:89AB:CDEF
 - ryhmän alkunollat voi jättää pois
 - 16 nollan ryhmät voi korvata kaksoispisteellä
- => 8000::**123:4567:89AB:CDEF**

- **IPv4-osoitteet => ::193.31.20.46**

- osoitteita on PALJON!
- $2^{128} \Rightarrow \sim 3 \cdot 10^{38}$
- tasaisesti jaettuna noin $7 \cdot 10^{23}$ IP-osoitetta jokaista maapallon pinnan neliometriä kohden
 - $>$ Avogadron luku = $6.022 \cdot 10^{23}$
= value of the number of atoms, molecules, etc. in a gram mole of any chemical substance.
- vaikka jako olisi epätasaisempi, ainakin yli 1000 IP-osoitetta neliometriä kohden

IPv4:n kentistä puuttuvat

- paketin paloitteluun liittyvät kentät
 - kaikki kykenevät käsittelemään ainakin 1280 tavun paketteja
 - lähettäjä huolehtii, että paketti on riittävän pieni
 - reititin ilmoittaa virheestä, jos se havaitsee liian suuren paketin => ohjeet pilkkoa paketti pienemmäksi
 - Lähettäjä paloittelee tarvittaessa itse
- tarkistussumma
 - ei lasketa verkkokerroksella
 - luotettavammat verkot
 - siirtoyhteyskerros laskee / kuljetuskerros laskee

**Ei yhtään, yksi tai useita
laajennusotsikoita**

Seuraava otsake -kenttä (Next header Field):

* ilmoittaa minkä tyyppinen otsakekenttä seuraa IPv6
otsaketta

* seuraaja voi olla jokin laajennusotsake tai ylemmän
protokollan, kuten TCP:n tai UDP:n otsake

IPv6:n prioriteetit

- ruuhkavalvottu liikenne (esim. TCP)
 - viive saa jossain määrin vaihdella
 - pakettien järjestys saa muuttua
- ruuhkavalvomaton liikenne
 - tosiaikavideo tai audio
 - vakionopeus ja vakioviive => tasainen pakettivirta
- prioriteetti suhteessa muihin saman lähteen paketteihin
- prioriteetti suhteessa saman liikennetyypin paketteihin
 - ruuhkavalvotun ja valvomattoman liikenteen välillä ei ole määritelty prioriteettia

Ruuhkavalvottu liikenne

❖ Prioriteetit 0- 7

- 0 määrittelemätön liikenne (uncharacterized traffic)
- 1 täyttöliikenne (filler traffic) verkkouutiset, USENET-sanomat
- 2 lliikenne, jota käyttäjä ei odottele (unattended data traffic)
sähköposti
- 3 ei vielä käytössä
- 4 käyttäjän odottama massasiirto (attended bulk traffic) FTP,
HTTP
- 5 ei vielä käytössä
- 6 interaktiivinen liikenne (interactive traffic) TELNET, X
- 7 verkon valvontaliikenne (Internet control traffic) SNMP,
OSPF, BGP

Ruuhkavalvomaton liikenne

❖ Prioriteetit 8-15

8 sopivin hävitettäväksi

esim. teräväpiirtovideo, jossa runsaasti redundanssia

.....

15 huonoin hävitettäväksi

esim. puhelinkeskustelu, jossa kadonneet paketit aiheuttavat äänen pätkimistä ja häiriöääniä linjalla

Vuonimiö

- Vuo
 - samasta lähteestä samoille vastaanottajille kulkeva peräkkäisten pakettien jono, jota reitittimien halutaan käsittelevän tietyllä tavalla
 - tiedostonsiirto usealla TCP-yhteydellä => yksi vuo
 - multimediakonferenssi => monta erilaista vuota
 - lähdeosoite + 20-bittinen vuotunnus identifioi vuon
 - kaikille saman vuon paketeille sama tunnus

-
-
- Reitittimelle vuo on joukko peräkkäisiä paketteja, joita tulee käsitellä tietyllä tavalla
 - samat resurssivaraukset
 - samat turvallisuusvaatimukset
 - samat säännöt pakettien hävittämiseen
 - samat etuoikeudet jonoissa
 - samat vaatimukset aliverkon palvelunlaadulle
 - sama laskutus

Vuonimiö on pelkkä tunniste

- **on erikseen esitettävä, mitä toimintoja kuhunkin nimiöön liittyy**
 - neuvottelemalla etukäteen reitittimen kanssa valvontaprotokollaa käyttäen
 - ilmoittamalla paketteja lähetettäessä otsakkeissa halutut toiminnot
 - Hop-By-Hop -option otsakkeessa
 - voidaan pyytää tiettyä palvelunlaatua (QoS) tai tosiaikaista palvelua

Vuonimiöiden käsittely solmuissa

- Jos ei osaa käsitellä, niin jätetään huomiotta.
- Jos on sama vuonimiö, niin on oltava myös
 - sama kohde- ja lähdeosoite
 - sama prioriteetti
 - samat hop-by-hop-optiot (jos käytössä)
 - samat reititysoptiot (jos käytössä)
- Jotta reititin pystyy käsittelemään paketin pelkän vuonimiön perusteella
 - lähde antaa vuotunnisteen ja pitää kirjaa niistä
 - noin 16 miljoonaa tunnistetta
 - valitaan satunnaisesti
 - sama tunniste uudelleen käyttöön vasta, kun sitä ei enää käytetä

Laajennusotsakkeet

- **reititysotsake** (Routing header)
 - laajennettu reititys ~IPv4:n lähdereititys,
 - vaadittu reitti tai reitin osa
- **paloitteluotsake** (Fragmentation header)
 - paloitteluun ja kokoamiseen liittyvää tietoa
- **Turvaotsakkeet => IPSec**
 - salausotsake ESP ja autentikointiotsake AH
- **kohdeoptioiden otsake** (Destination Options header)
 - paketin vastaanottajille tarkoitettua tietoa
- **Hop-By-Hop- optioiden otsake**
 - tietoja reitittimille, käsitellään joka reitittimessä

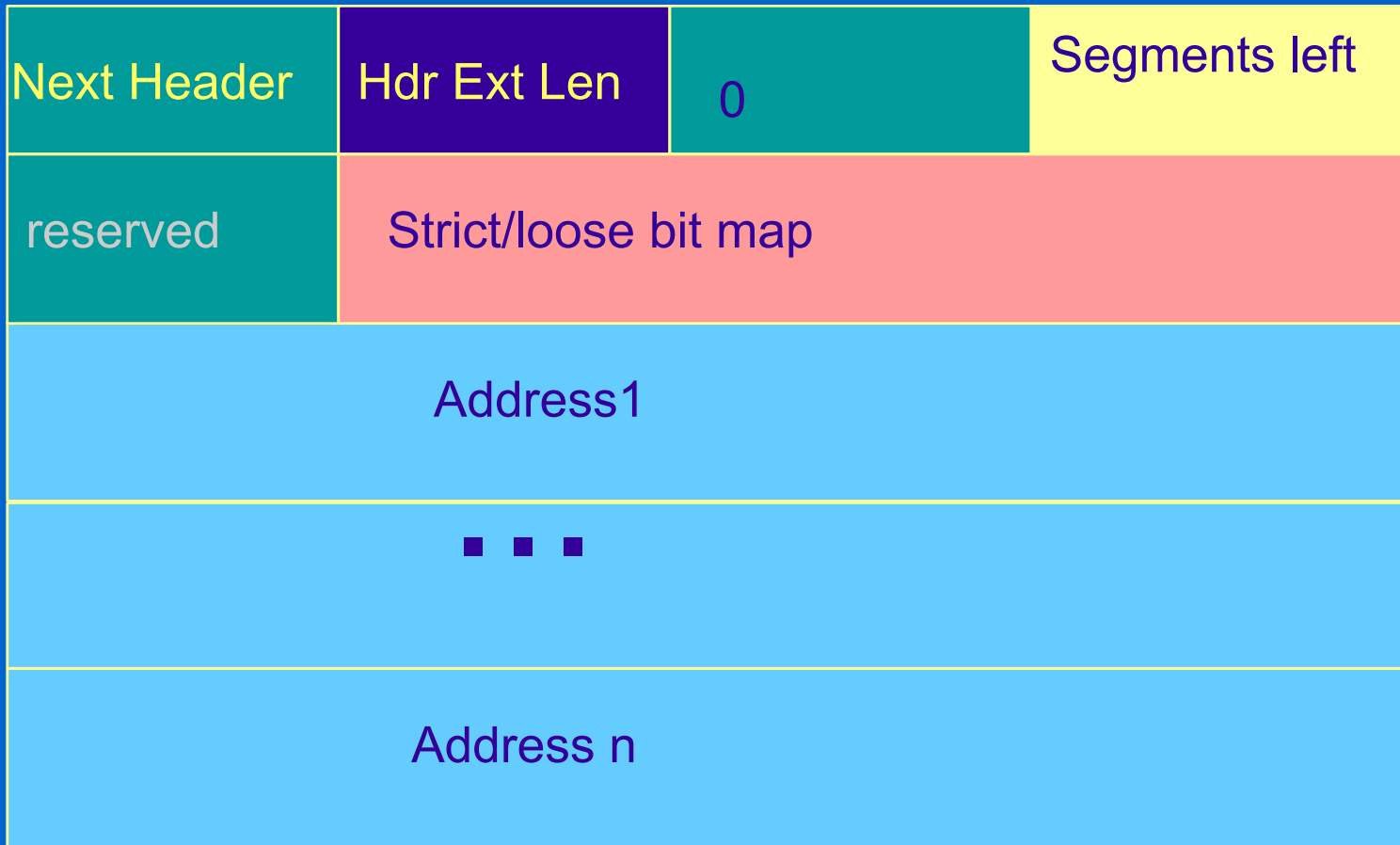
Reititysotsake

Next Header	Hdr Ext Len	Routing type	Segments left

Routing type (8 bittiä): reititysotsakkeen tyyppi = 0

Segments left (8 bittiä): vielä kuljettavien välisolmujen määrä

Tyypin 0 reititysotsake

Bit map (23 bittiä): 1 (strict routing) = vastaava osoite on seuraava solmu, 0 (loose routing) = ei välttämättä oltava seuraava osoite

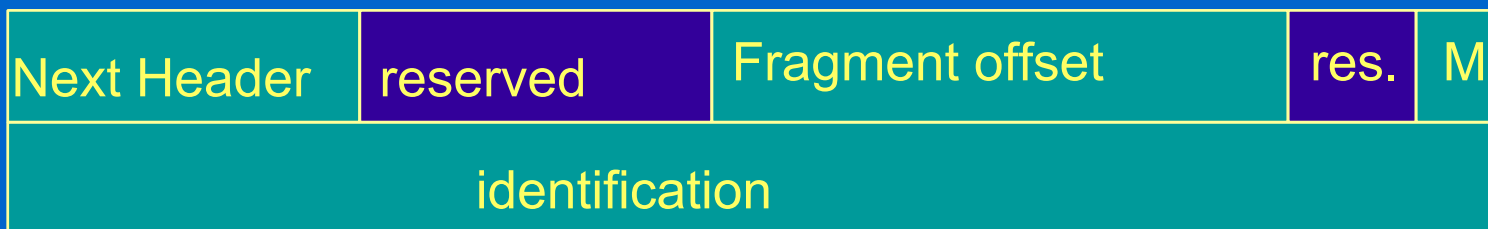

- Kohteen IP-osoite on osoitelistan viimeinen,
- IP-otsakkeessa on ensimmäisen reittilistalla olevan reitittimen osoite
 - tämä reititin tutkii reititysotsikon ja saa selville, minne paketti seuraavaksi ohjataan
 - päivittää IP-paketin osoitteeksi seuraavan listalla olevan reitittimen
 - sekä vähentää yhdellä segments left -kenttää

Paloittelu (fragmentation)

- IPv6: lähettäjäsolmu paloittelee sanoman
 - ei enää reititin
 - reititin hylkää liian suuret paketit
- **path discovery** -algoritmi:
 - lähettäjä selvittää reitillä olevan pienimmän MTU:n (Maximum data unit), jotta osaa paloitella sopiviksi osiksi
 - 1280 tavun paketti on kaikkien pystyttävä välittämään

Paloittelu-otsake

Fragment offset (13 bittiä): osan sijainti, yksikkönä 64 bitin osat

M-lippu: 1 = lisää palasia, 0= viimeinen pala

Identification (32 bittiä): koko sanoman tunniste, kaikissa osissa sama

1. pak.	IPv6-otsake	paloitteluotsake	UDP-otsake + data
2. pak.	IPv6-otsake	paloitteluotsake	UDP-otsake + data
3. pak.	IPv6-otsake	paloitteluotsake	UDP-otsake + data
4. pak.	IPv6-otsake	paloitteluotsake	UDP-otsake + data

Turvallisuusotsakkeet

- **kaksi erilaista turvallisuusotsaketta**
 - Autentikointiotsake AH (Authentication Header)
 - varmentaa lähettäjän
 - takaa paketin muuttumattomuuden
 - itse paketti selväkielisenä
 - Salakirjoituksella suojattu –otsake ESP (Encapsulation Security Payload)
 - edellisten lisäksi salakirjoittaa kuorman

AH-otsake

- Varmistaa datagrammin eheyden ja lähettäjän identiteetin
 - “juuri tämä lähettäjä on lähettänyt juuri tämän paketin”
 - kukaan ei väärentänyt lähettäjää
 - kukaan ei ole millaan tavoin muuttanut pakettia

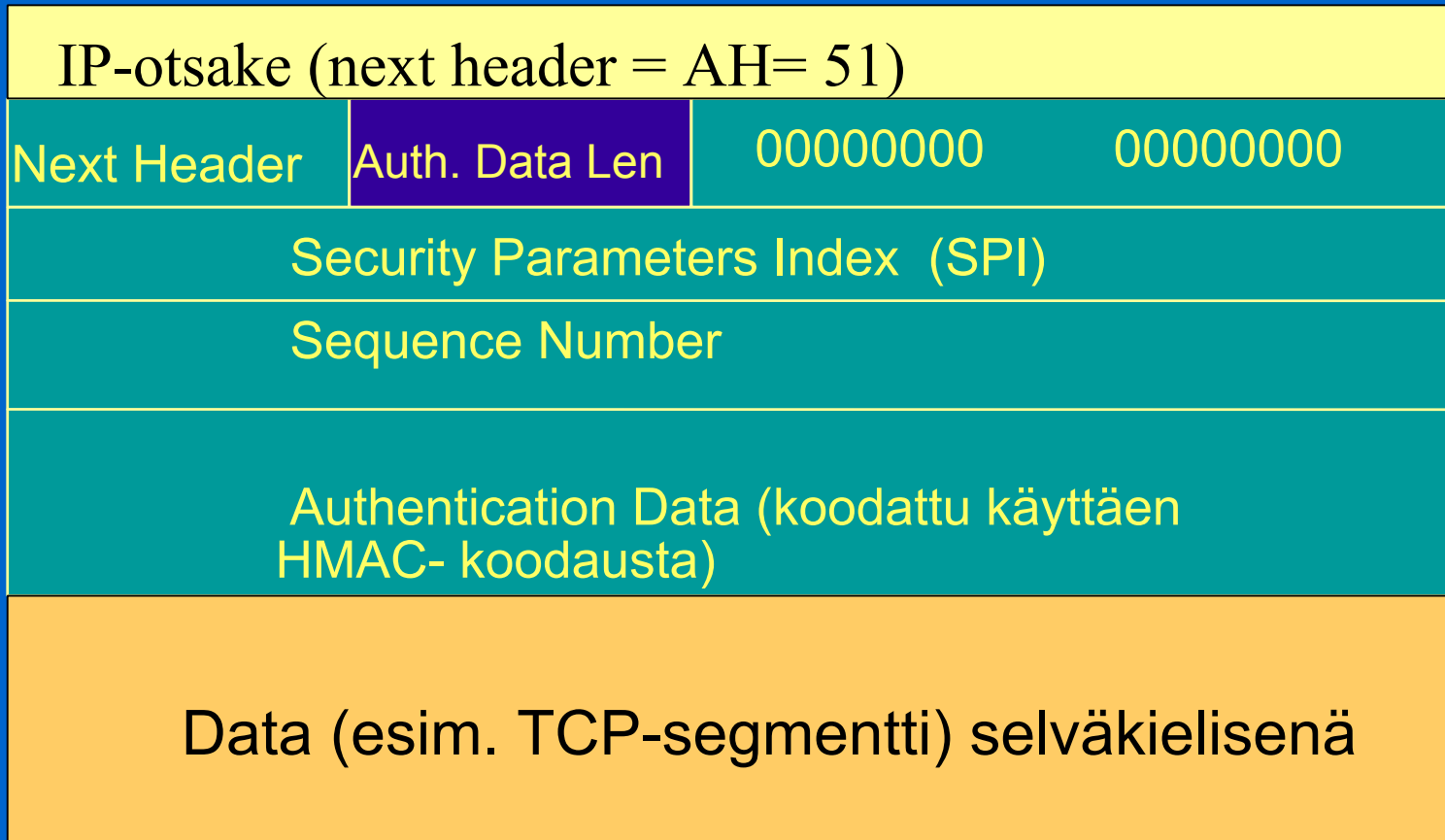

↑
Protokollakenttä (= 51) ilmoittaa, että mukana on AH-otsake eli käytössä AH-protokolla

AH-otsake

- Next header
 - onko data TCP-, UDP-,.... Segmentti
- SPI eli yhteystunnus
 - yhdessä lähettäjän IP-osoitteen ja käytetyn protokollan kanssa identifioi yhteyden turvasopimuksen SA
- Sequence number
 - järjestysnumero 32 bitillä, yhteyden alussa 0
- Authentication Data
 - sanoman digitaalinen allekirjoitus => lähettäjän identiteetin ja sanoman yhteyden varmistus
 - esim. DES, MD5 tai SHA

AH-otsake

ESP-otsake

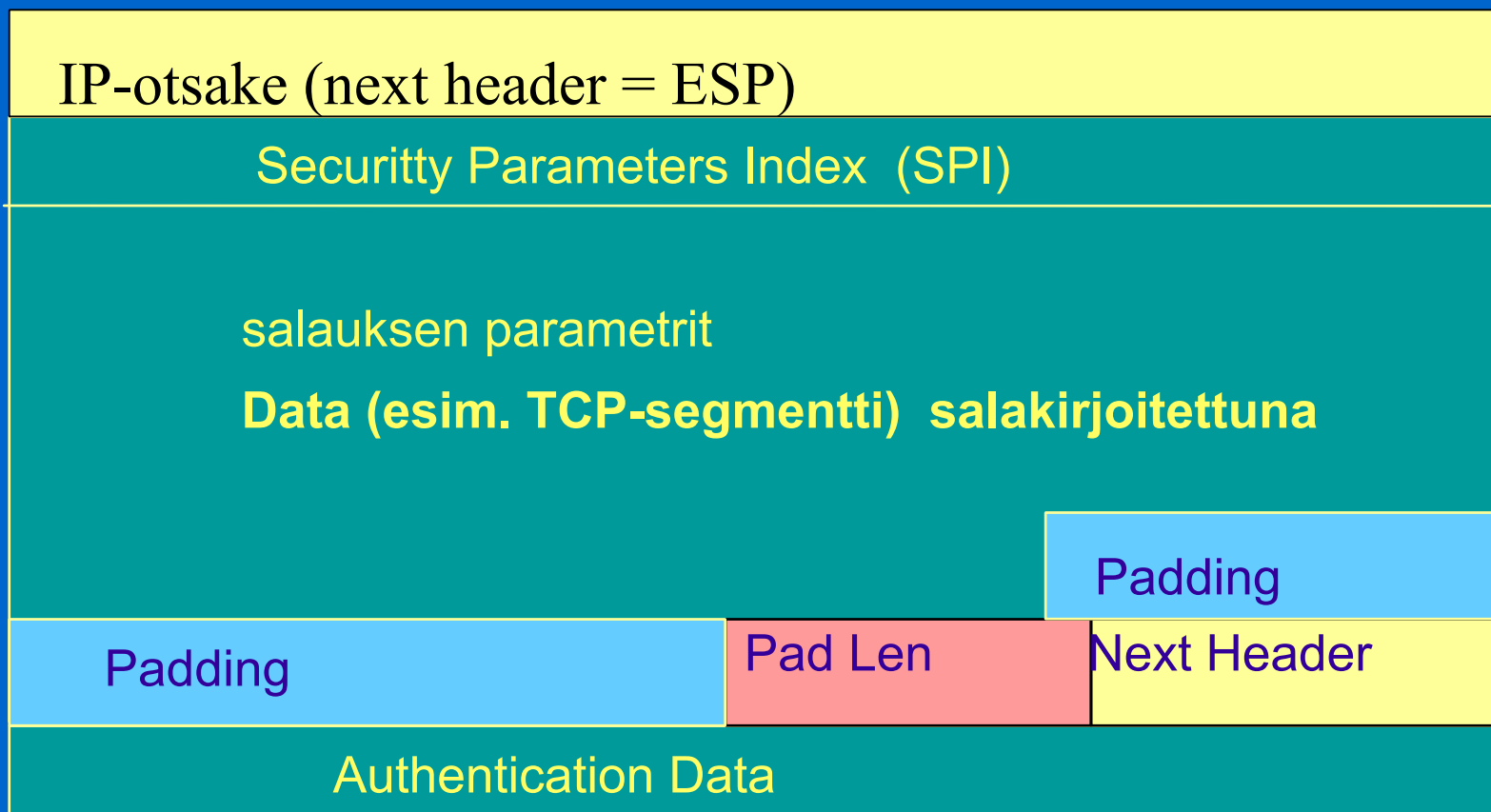
- Sanoman salaus ja lähettäjän autentikointi

Protokollakenttä (=50): datagrammissa ESP-otsake ja -peräke

Salakirjoituksessa DES-CBC (Cipher Block Chaining)

ESP-otsake

Turvallisuus verkkokerroksella

- IPsec

- **Authentication Header (AH) -protokolla**
- **Encapsulation Security Payload (ESP) -protokolla**
- Ennen käyttöä on luotava kommunikoivien koneiden välille **turvasopimus SA** (Security Agreement)
 - looginen yksisuuntainen yhteys verkkokerroksella
 - käytetty protokolla (AH tai ESP)
 - lähettäjän IP-osoite
 - 32-bittinen yhteystunnus SPI (Security Parameter Index)
 - kaikissa saman SA:n IPsec-datagrammeissa sama SPI-arvo
- **ISKMP** (Internet Security Association and Key Management Protocol)
 - muodostaa ja purkaa SA-yhteyksiä
 - IKE (Internet Key Exchange) -algoritmi avainten hallintaan

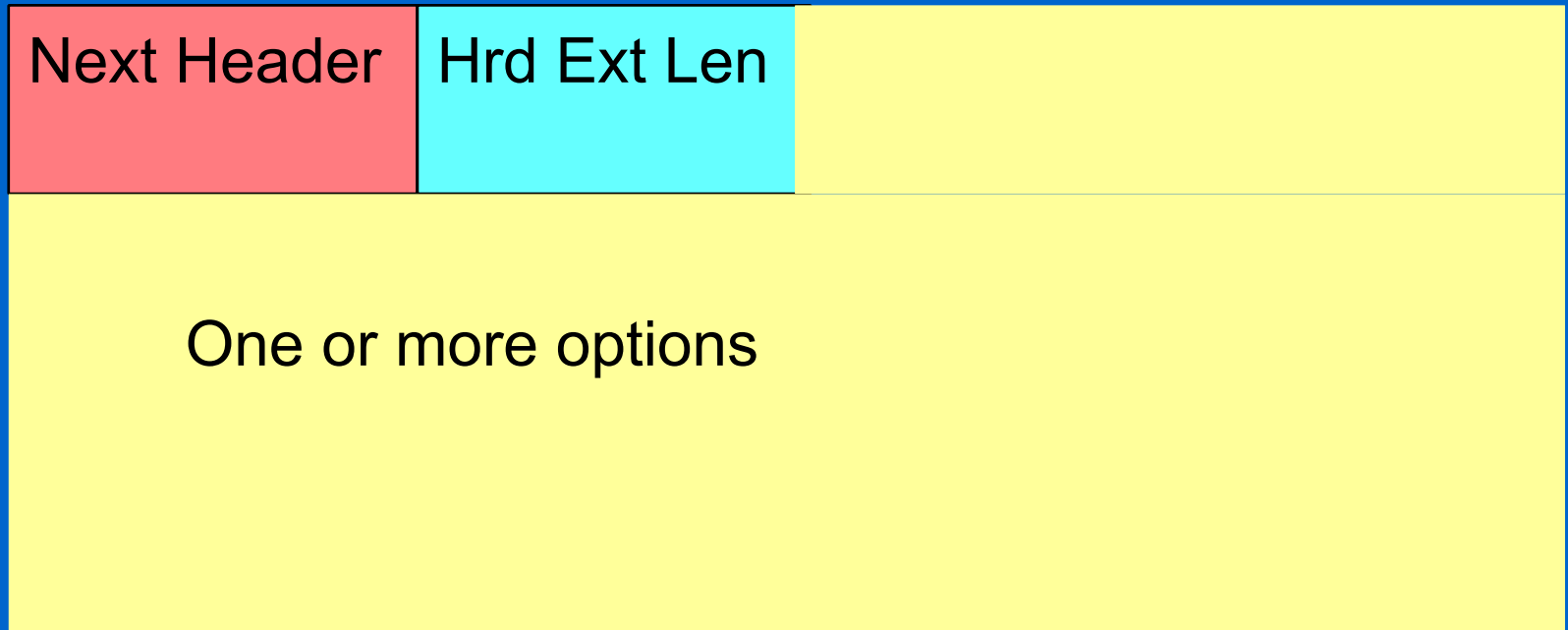
IPsec ja IPv4 / IPv6

- **IPsec toimii sekä IPv4:n että IPv6:n kanssa**

Kohdeoptioiden otsake

- **käsitellään vasta kohteessa**
- **geneerinen kohdeoptio-otsake**
 - säästää tyyppinumeroita (vain 256 kpl)
 - parametreinä voi olla useita yksittäisiä kohdeoptioita
 - toistaiseksi käytössä vain PAD-optiot
 - lisää yhden (Pad1) tai n kappaletta (Padn) täytetäviä

Hop-by-hop -optioiden laajennusotsake

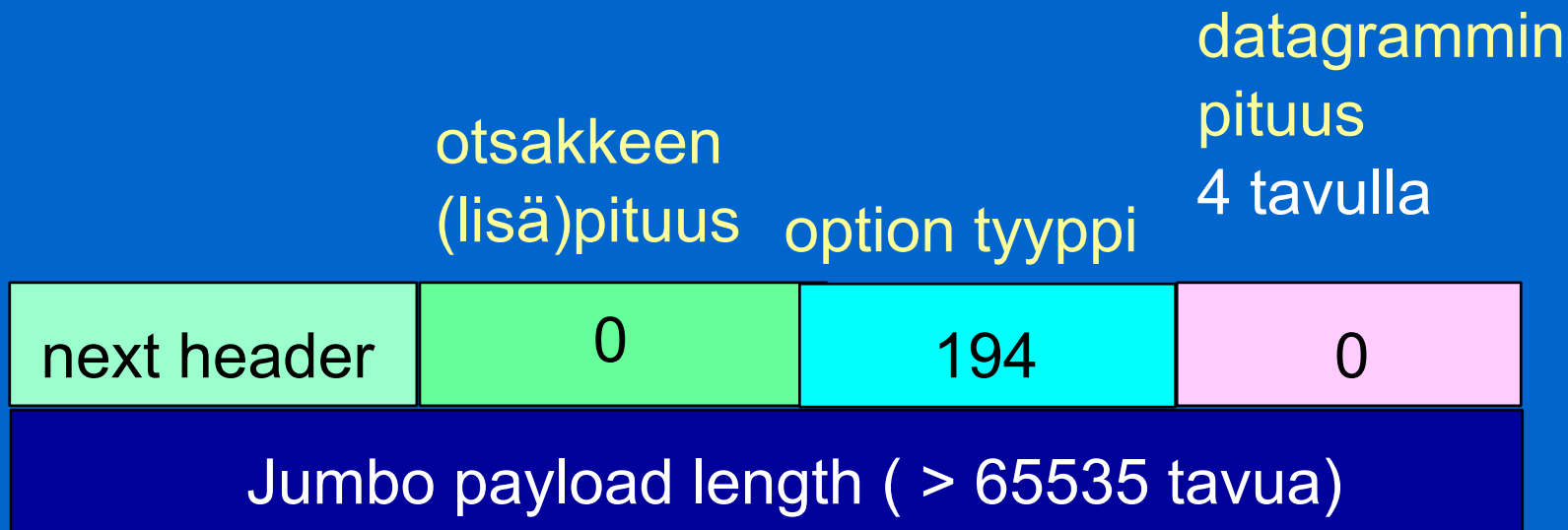

Next Header: seuraavan otsakkeen tyyppi

Header Extension Length: otsakkeen pituus 64 bitin osina ensimmäisen 64 bitin lisäksi

jumbogrammi

- ainoa hop-to-hop- optio toistaiseksi
- suuria paketteja tarvitaan
 - supertietokoneille
 - suurien videopakettien siirrossa
 - erittäin nopeilla yhteyksillä

Maksimikooksi yli 4 Gtavua

Otsakkeiden järjestys

- Standardin otsakkeet annetaan sovituissa järjestyksessä
 - Poikkeuksena ovat kohdeoptioiden otsakkeet
 - Optiot voidaan tarkoittaa myös usealle kohteelle. Tällöin annetaan ensimmäinen osoite kohdeosoitteen kentässä ja muiden kohteiden lista reititysotsakkeessa.
 - Tällainen kohdeoptioiden otsake esiintyy heti hop-by-hop-otsakkeen jälkeen.
 - Jos otsakkeen tiedot on tarkoitettu vain paketin viimeiselle vastaanottajalle, niin annetaan viimeisenä laajennusotsakkeena.

Otsakkeiden järjestys

IPv6-
otsake

Hop-
by-
hop-
otsake

Kohde-
otsake

Reititys-
otsake

Paloit-
telu-
otsake

Auten-
tenti-
kointi-
otsake

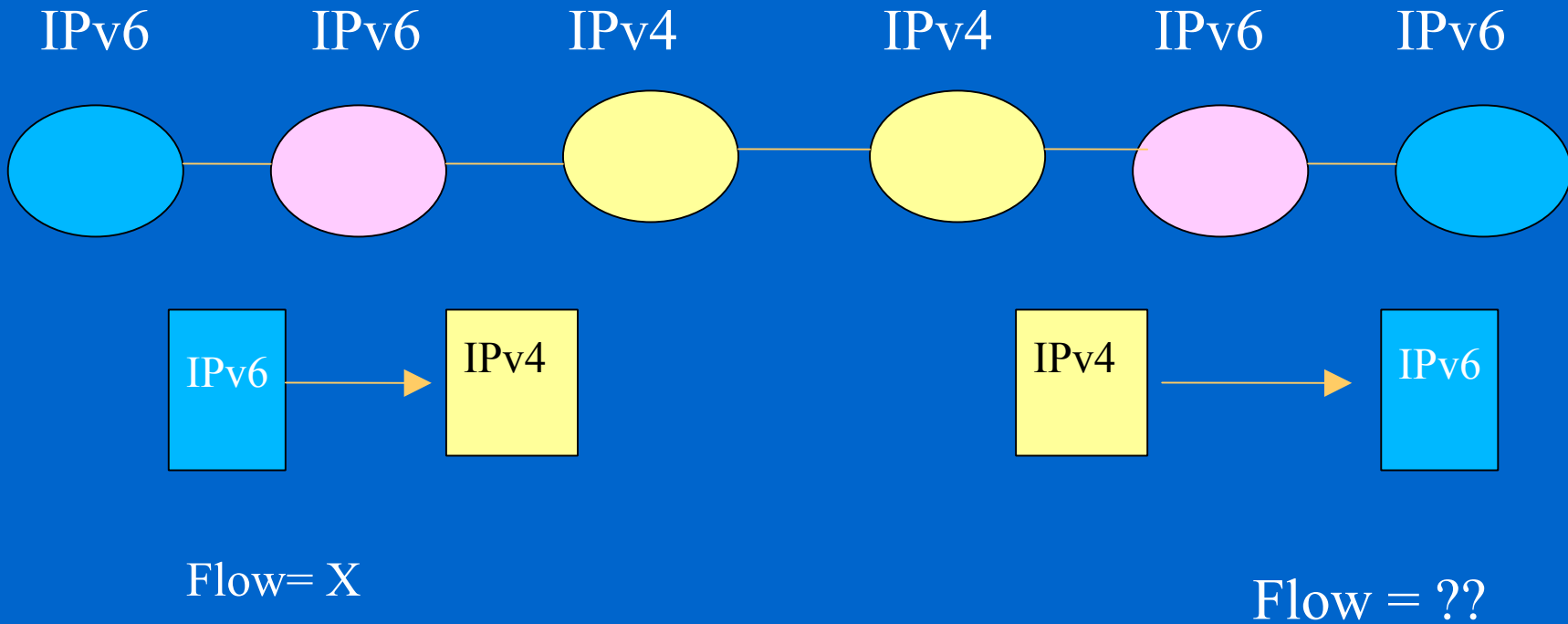
Kohde-
otsake

TCP /
ODP-
otsake

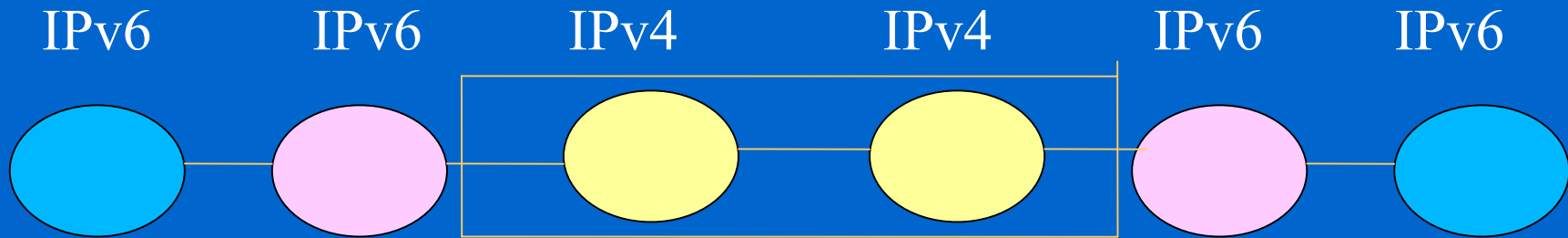
Siirtyminen IPv4 => IPv6

- Kestää pitkään
 - edellinen suuri muutos NCP--> TCP 20 vuotta sitten ja silloin Internet oli paljon pienempi!
 - Nyt satoja miljoonia koneita ja miljoonia verkon ylläpitäjiä
- Ratkaisuja
 - kaksoispino (Dual stack)
 - IPv6-solmut toteuttavat myös IPv4:n toiminnot
 - tunnelointi (tunneling)
 - IPv6-saarekkeet kommunikoivat IPv4-verkkojen läpi kuin minkä tahansa muun verkon läpi
 - lähettävät IPv6-sanomat 'kapseloituina' IPv4-sanomien sisällä

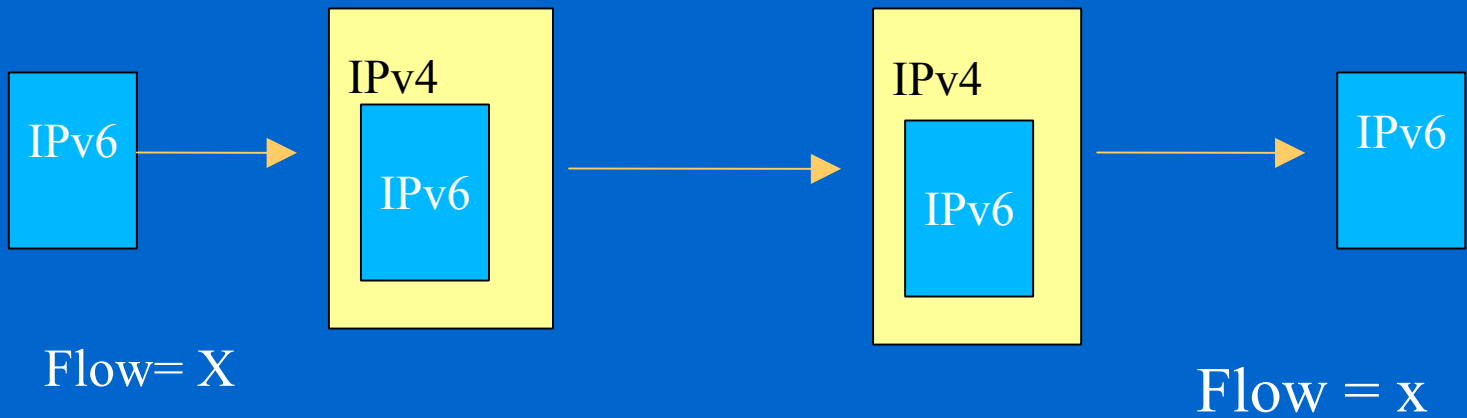
Kaksoispino

Tunnelointi

tunneli

Onko IPv6 edes tarpeen?

- Asiakkaat eivät kysele!
 - **CIDR** (Classless Interdomain Routing), **DHCP** (Dynamic Host Configuration Protocol), **NAT** (Network Address Translation) **ratkaiseet osoiteongelman**
- Valmistajat eivät ole kiinnostuneita!
- Euroopassa ja Japanissa laajempi kiinnostus
- 6Bone